Från lagstiftningsarbetet

Lagstiftning i riksdagen hösten 2025

I denna översikt lämnas en redogörelse för lagstiftning som antogs av riksdagen under hösten 2025. Redogörelsen gör inte anspråk på att vara fullständig; bl.a. tas lagstiftning om skatt och tull inte upp. Om inget annat anges trädde lagen eller lagändringen i kraft senast den 1 januari 2026.

Statsrätt

Riksdagen har antagit vilande ändringar i *regeringsformen* och *riksdagsordningen* som syftar till att stärka det institutionella skyddet för Sverige som demokratisk rättsstat. Lagändringarna innebär i huvudsak att det blir svårare att ändra grundlagarna och att skyddet för domstolarnas och domarnas oberoende långsiktigt stärks. Det kommer bl.a. att ställas krav på att minst hälften av riksdagens ledamöter röstar för ett beslut att anta ett grundlagsförslag som vilande och att en kvalificerad majoritet om minst två tredjedelar av riksdagens ledamöter röstar för det andra beslutet att anta förslaget efter att ett riksdagsval har hållits. Dessa krav ska även tillämpas när huvudbestämmelser i riksdagsordningen ska ändras i den ordning som gäller för grundlagsändringar. Vidare ska förslag till grundlag om grundläggande fri- och rättigheter omfattas av Lagrådets granskningsområde. Dessutom tydliggörs att rättskipande verksamhet utövas av oberoende domstolar, och det införs bestämmelser som syftar till att minska risken för politisk styrning av den centrala domstolsadministrationen. Dessa innebär bl.a. att den myndighet som ansvarar för administrationen av domstolarna ska ledas av en styrelse där en majoritet av ledamöterna är domare. Utöver detta ska myndigheter under regeringen, inklusive Justitiekanslern, inte längre ha möjlighet att utöva tillsyn över domstolarnas rättskipande verksamhet. Lagändringarna är tänkta att träda i kraft den 1 april 2027.

Genom andra vilande ändringar i *regeringsformen* och *riksdagsordningen* ska riksdagen och regeringen ges bättre förutsättningar att i krig och andra svåra kriser fullgöra sina uppgifter och fatta nödvändiga beslut på legal grund. Lagändringarna innebär bl.a. att riksdagens möjligheter att sammanträda stärks och att det införs nya bestämmelser om normgivning i allvarliga fredstida krissituationer. Riksdagen ska med kvalificerad majoritet kunna ge regeringen särskilda befogenheter att meddela föreskrifter om det behövs för att hantera krissituationen, och befogenheterna ska när som helst kunna återkallas av riksdagen. Lagändringarna är tänkta att träda i kraft den 1 januari 2027.

Det har gjorts ändringar i *vallagen* som syftar till att skydda de allmänna valen samt stärka möjligheterna att utnyttja rösträtten. Genom lagändringarna har Valmyndigheten fått ett uttryckligt ansvar att stödja och samordna arbetet med skydd av val. Länsstyrelserna, kommunerna och de utlandsmyndigheter som har inrättat röstningslokaler ska

skyndsamt rapportera incidenter som kan påverka genomförande av val till Valmyndigheten. Vidare har kraven på att röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare tydliggjorts. Fler väljare, bl.a. personer som är placerade i särskilda ungdomshem, har också fått möjlighet att rösta med ambulerande röstmottagare. Det ställs numera även krav på att en röstmottagare alltid ska vara närvarande när väljare anlitar ett biträde. (Se SFS 2025:926.)

Yttrandefrihet och informationsfrihet

Det har införts en ny sekretessbrytande bestämmelse i *offentlighets- och sekretesslagen* för att möjliggöra ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Lagändringen innebär att uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda kan lämnas mellan myndigheter om det behövs för att t.ex. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda brott eller förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar. Innan en uppgift lämnas ska det göras en intresseavvägning. En uppgift får inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Viss sekretess undantas helt från bestämmelsens tillämpningsområde. (Se SFS 2025:934.)

En annan ändring i *offentlighets- och sekretesslagen* innebär att sekretess gäller för statliga myndigheter i ärenden om erkännande av projekt som strategiska nettonollprojekt enligt EU:s förordning om nettonollindustrin och i ärenden om upphävande av sådana erkännanden. Sekretessen gäller till skydd för uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan leda till skada för den enskilde om uppgifterna röjs. Beslut i ärenden omfattas däremot inte av sekretess. (Se SFS 2025:969.)

Ytterligare ändringar i *offentlighets- och sekretesslagen* syftar till att säkerställa att Sverige kan uppfylla Natos krav på informationshantering. Genom lagändringarna har det bl.a. införts en kompletterande sekretessbestämmelse om att sekretess ska gälla för en uppgift som har lämnats av ett utländskt organ inom ramen för Natosamarbetet, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i samarbetet försämras om uppgiften röjs. (Se SFS 2025:1181.)

Allmän fastighetsrätt och fastighetsbildning

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *plan- och bygglagen* som innebär ett nytt regelverk för bygglov. Lagändringarna syftar till att skapa fler bostäder och öka fastighetsägares möjligheter att bestämma hur den egna fastigheten ska utvecklas. Genom lagändringarna kan fler åtgärder än tidigare utföras utan krav på bygglov och utan hinder i detaljplan och områdesbestämmelser. Lovplikten har blivit områdesdifferentierad på så sätt att fler och större åtgärder kan vidtas utan lov i områden som inte omfattas av en detaljplan. Krav på lov gäller dock nära gräns, inom områden som är av riksintresse för totalförsvaret och

inom särskilt värdefulla områden. I övrigt innebär ändringarna bl.a. att större tillbyggnader kan göras utan krav på bygglov, och för en- och tvåbostadshus har kravet på bygglov för fasadändringar slopats. Vidare kan bygglov numera ges för vindsinredning i bostadshus i strid med vindsinredningsförbud i detaljplan, och kravet på s.k. planenligt utgångsläge slopas femton år efter att detaljplanens genomförandetid har gått ut. (Se SFS 2025:974.)

I syfte att skapa bättre förutsättningar för att bygga nya hyresbostäder har det gjorts ändringar i bl.a. *jordabalken*, *hyresförhandlingslagen* och *lagen om tvistlösning inom ramen för vissa kollektiva hyresförhandlingar*. Lagändringarna innebär utökade möjligheter att löpande justera hyror för nyproducerade bostäder, s.k. presumtionshyror. Sådana kan numera som huvudregel ändras med ett belopp som motsvarar den allmänna hyresutvecklingen på orten, om det inte finns särskilda skäl för att ändra hyran med ett annat belopp. Vidare kan tvister om inledande presumtionshyror och om löpande justering av sådana hyror lösas genom ett nytt tvistlösningsförfarande. De kollektivt förhandlande parterna på hyresmarknaden kan avtala om att sådana tvister ska prövas av en särskild skiljeman som utses av hyresnämnden. Slutligen kan hyran ändras i fler fall än tidigare: Hyran kan ändras på grund av hyresgästens individuella önskemål om tillval eller frånval eller om det är skäligt med hänsyn till ett väsentligt intresse. (Se SFS 2025:1262 och 1264–1265.)

Immaterialrätt

I syfte att komplettera EU:s nya förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter har riksdagen antagit en ny *lag om kontroll av skyddade beteckningar på hantverks- och industriprodukter* (SFS 2025:949).

Associationsrätt

Det har gjorts ändringar i bl.a. *årsredovisningslagen* som senarelägger skyldigheten att hållbarhetsrapportera, enligt tidigare beslutade regler för företagens hållbarhetsrapportering, med två år för vissa företag. Lagändringarna genomför EU:s ändringsdirektiv om när företagen ska börja hållbarhetsrapportera. (Se SFS 2025:1297.)

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *lagen om företagshemligheter* som syftar till ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter. Genom lagändringarna har det blivit straffbart för den som har lovlig tillgång till en företagshemlighet, t.ex. genom sin anställning, att olovligen utnyttja eller röja företagshemligheten. Kriminaliseringen gäller tekniska företagshemligheter, dvs. de företagshemligheter som är viktigast för den tekniska utvecklingen, innovation och industrin. (Se SFS 2025:1281.)

Näringsrätt

Genom ändringar i *lagen om näringsförbud* har möjligheterna att meddela näringsförbud på grund av brott utvidgats. Den som har gjort sig skyldig till organiserad eller systematisk brottslighet kan numera meddelas näringsförbud oavsett om personen bedrev eller hade anknytning till näringsverksamhet vid brottstillfället, om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt. Näringsförbud ska vid organiserad eller systematisk brottslighet anses påkallat från allmän synpunkt om det lägsta föreskrivna straffet för brottet är fängelse i sex månader, om inte särskilda skäl talar mot det. Vidare har den tid som näringsförbud kan meddelas för förlängts från högst tio till högst femton år. (Se SFS 2025:1344.)

Det har gjorts en ändring i *lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler* som syftar till att säkerställa att stöd av mindre betydelse även fortsättningsvis kan lämnas på ett sätt som är förenligt med det EU-rättsliga regelverket (SFS 2025:1047).

Genom ändringar i *miljöbalken* och *minerallagen* har förbudet mot utvinning av uran tagits bort, och uran klassas numera som s.k. koncessionsmineral. Vidare omfattas verksamheter där små mängder uran hanteras inte längre av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning eller av det kommunala vetot. (Se SFS 2025:1043–1044.)

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *ellagen* och *naturgaslagen* som främst syftar till att säkerställa att de EU-rättsliga kraven ska vara uppfyllda när det gäller den nationella energitillsynsmyndighetens exklusiva befogenheter. De lagändringar som rör elområdet träder i kraft den 1 januari 2027. (Se SFS 2025:1345–1346.)

Andra ändringar i *ellagen* syftar bl.a. till att anpassa svensk rätt till ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv. Lagändringarna innebär bl.a. att en elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare kan erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris. Vidare ska elanvändare få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren innan ett avtal om leverans av el ingås eller förlängs. Samtidiga ändringar i *lagen om elcertifikat* syftar till att minska antalet kvotpliktiga aktörer i elcertifikatsystemet. (Se SFS 2025:1330–1331.)

Finansmarknadslagstiftning

För att i svensk rätt genomföra ett ändringsdirektiv till EU:s krishanteringsdirektiv har riksdagen beslutat om ändringar i *lagen om resolution*. Där finns regler om hantering av finansiella företag i kris genom resolution, dvs. avveckling eller rekonstruktion. Genom lagändringarna har det också gjorts vissa klargöranden med anledning av att Europeiska kommissionen har ifrågasatt om några artiklar i krishanteringsdirektivet (oberoende av ändringsdirektivet) fullt ut har genomförts i svensk rätt. (Se SFS 2025:890.)

Transporträtt och lagstiftning om kommunikation

Riksdagen har beslutat om en ändring i *fordonslagen* som innebär att alla styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i besiktningsorgan som är aktiebolag eller ekonomiska föreningar ska omfattas av en lämplighetsprövning (SFS 2025:967).

Ändringar i bl.a. *sjölagen* innebär ett utökat och ändrat regelverk för in- och uthyrning av obemannade skepp, s.k. skeppslega. Det har bl.a. införts en reglering av hur inhyrning av obemannade utländska skepp ska hanteras i det svenska fartygsregistret, som har utökats med ett skeppslegoregister. Lagändringarna trädde i kraft den 1 februari 2026. (Se SFS 2025:985.)

Det har gjorts ändringar i *lagen om intelligenta transportsystem vid vägtransporter* som delvis genomför EU:s direktiv om intelligenta transportsystem på vägtransportområdet. Intelligenta transportsystem är ett samlingsnamn för olika it-lösningar som exempelvis kan förmedla information om trafikflöden, hastighetsbegränsningar, vägnätets skick, olyckor och väderförhållanden till förare. EU-direktivet ändrades under 2023 till att omfatta fler datatyper och tjänster som ska göras tillgängliga via en nationell åtkomstpunkt i maskinläsbara format. (Se SFS 2025:1016.)

Genom ändringar i *luftfartslagen* har det införts effektivare sanktioner inom luftfartsområdet, och lagens straffbestämmelser omfattar numera även överträdelser av bestämmelser i EU-förordningar på området (SFS 2025:1061).

Arbetsrätt

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *lagen om offentlig anställning* och har antagit en ny *lag om beslutande organ i frågor om disciplinansvar m.m. beträffande arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter*. Den nya regleringen innebär i huvudsak att en arbetstagare kan stängas av i vissa situationer som har lett till en uppsägning eller som kan antas leda till en uppsägning eller ett avskedande. Beslut om avstängning gäller omedelbart och för en viss tid, som får vara högst två månader i taget. En arbetstagare får behålla sin lön och andra anställningsförmåner under avstängningstiden, om inte något annat följer av kollektivavtal. Vissa bestämmelser om arbetsgivares förhandlingsskyldighet ska inte tillämpas inför ett beslut om avstängning. Om arbetstagaren är fackligt organiserad är arbetsgivaren skyldig att underrätta den arbetstagarorganisation som arbetstagaren tillhör om avstängningen. Arbetstagarorganisationen har även rätt till överläggning med arbetsgivaren. Ett avstängningsbeslut kan prövas interimistiskt av domstol, och det finns en rätt till skadestånd om myndigheten i ett ärende om avstängning bryter mot vissa handläggningsföreskrifter eller mot skyldigheten att underrätta arbetstagarorganisationen. (Se SFS 2025:1020–1021.)

Miljörätt

Riksdagen har beslutat om ändringar i *kustbevakningslagen* och *lagen om vissa utsläpp av växthusgaser* som i huvudsak syftar till att säkerställa att beslut om tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläppshandelssystem följs. Beslut om avvisning och kvarhållande av fartyg och om förbud för fartyg att anlöpa hamn får därför numera förenas med vite. Kustbevakningen och Polismyndigheten ska hjälpa den myndighet som har fattat ett beslut om att kvarhålla ett fartyg eller förbjuda ett fartyg att anlöpa hamn med de åtgärder som behövs för att verkställa eller förhindra överträdelser av sådana beslut. (Se SFS 2025:907–908.)

Riksdagen har antagit en ny *lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier* som i huvudsak innebär att en marknadskontrollmyndighet har tilldelats vissa befogenheter, bl.a. möjligheten att kräva att ekonomiska aktörer tillhandahåller uppgifter, att utföra oanmälda inspektioner på plats och fysiska kontroller av produkter samt att vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda brister (SFS 2025:1071).

Det har gjorts ändringar i *miljöbalken* som syftar till att komplettera EU:s nya förordningar om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen. Därigenom har miljöbalkens straffbestämmelser om miljöfarlig kemikaliehantering anpassats till de nya förordningarna, och överträdelser av ytterligare förbud och begränsningar enligt de nya förordningarna har blivit straffbelagda. Det har bl.a. blivit straffbart att släppa ut fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen i atmosfären. Vissa av lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2032 respektive den 1 januari 2035. (Se SFS 2025:1315–1317.)

Straffrätt

I syfte att stärka skyddet för de flickor och kvinnor som lever i en hederskontext har det gjorts ändringar i bl.a. *brottsbalken* och *lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor*, som bytt namn till *lagen om förbud mot könsstympning av kvinnor och oskuldsingrepp på kvinnor*. Lagändringarna innebär att oskuldskontroller, intygande av sexuell oskuld samt oskuldsingrepp har kriminaliserats, såväl inom som utanför hälso- och sjukvården. Straffet för oskuldskontroll respektive oskuldsingrepp är fängelse i högst ett år. Straffet för intygande av sexuell oskuld är böter eller fängelse i högst sex månader. Lagändringarna innebär också en skärpning av straffansvaret för tvångs- och barnäktenskap genom att även underlåtenhet att avslöja eller förhindra äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott har blivit straffbart. (Se SFS 2025:962 och 1010.)

Riksdagen har beslutat om utökade möjligheter att verkställa fängelsestraff med elektronisk övervakning genom bl.a. en ny *lag om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning*. Den nya lagen innebär bl.a. att tillämpningsområdet för verkställighet med elektronisk övervakning i den dömdes bostad har utvidgats till att omfatta fängelse i högst ett år och sex månader samt att det vid strafftider som överstiger fängelse i sex månader ska göras en fördjupad lämplighetsprövning

innan ett beslut om verkställighet i den dömdes bostad fattas. Det har också införts en ny verkställighetsform för fängelsestraff, elektronisk övervakning i kontrollerat boende, som kan tillämpas på fängelsestraff på högst ett år och sex månader. Kriminalvården ansvarar för verkställigheten av fängelsestraff med elektronisk övervakning i kontrollerat boende och för driften av de kontrollerade boendena. De nya reglerna om verkställighet i kontrollerat boende ska tillämpas första gången den 1 juni 2026. (Se SFS 2025:1053.)

I syfte att skärpa reglerna för villkorlig frigivning har det gjorts ändringar i bl.a. *brottsbalken*. Lagändringarna innebär i huvudsak följande. Den andel av strafftiden som måste avtjänas innan villkorlig frigivning kan ske har höjts från två tredjedelar till tre fjärdedelar, och denna höjning genomförs stegvis med de längsta fängelsestraffen först. Tröskeln för att skjuta upp den villkorliga frigivningen om den dömde missköter sig under anstaltsvistelsen har sänkts, och det har blivit möjligt att skjuta upp den villkorliga frigivningen om det finns en risk för att den dömde återfaller i allvarlig brottslighet. Vidare har allmänna fängelseminimum höjts till en månad, och alla fängelsestraff omfattas numera av systemet med villkorlig frigivning. Dessutom ska prövotiden efter villkorlig frigivning nu vara minst två år, i stället för ett år, och den villkorligt frigivne ska som huvudregel ställas under övervakning. Hela den villkorligt medgivna friheten ska förverkas vid återfall i brott under prövotiden, och det ska inte ges någon ny villkorlig frigivning från den förverkade delen. Vissa av lagändringarna om höjning av andelen av strafftiden som måste avtjänas innan villkorlig frigivning kan ske träder i kraft den dag som regeringen bestämmer. (Se SFS 2025:1414–1416.)

Riksdagen har antagit en ny *subventionsbrottslag* och en ny *lag om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar av statligt företagsstöd* och gjort ändringar i bl.a. *brottsbalken* och *lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen*. Genom den nya regleringen har statliga stöd till företag och andra juridiska personer fått ett särskilt straffrättsligt skydd, och samtliga straffbestämmelser om statligt företagsstöd har samlats i den nya subventionsbrottslagen. De nya reglerna syftar till att stärka skyddet mot felaktiga utbetalningar och missbruk av statligt företagsstöd. (Se SFS 2025:1267–1269 och 1271.)

Ordning och säkerhet

Det har gjorts ändringar i *lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område* som innebär ökade möjligheter att dela uppgifter inom Polismyndigheten. Bland annat har den s.k. fåtalsregeln utvidgats så att uppgifter inte anses gemensamt tillgängliga om endast en särskilt avgränsad krets personer inom myndigheten har rätt att ta del av dem. (Se SFS 2025:961.)

Riksdagen har antagit en ny *lag om polisens användning av skjutvapen*. Den nya lagen anger på ett tydligare sätt än tidigare i vilka situationer och under vilka förutsättningar som polisen får använda skjutvapen.

Lagen innehåller även bestämmelser om hur ingripanden som innebär att skjutvapen används ska planeras, genomföras och dokumenteras. Den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2026. (Se SFS 2025:1062.)

Processrätt

Ändringar i bl.a. *lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare*, *lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott* och *lagen om hemlig dataavläsning* gäller hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott. Lagändringarna innebär att de brottsbekämpande myndigheterna har fått mer effektiva och ändamålsenliga verktyg för att bekämpa allvarlig brottslighet som begås av barn och minska risken för att barn involveras i brottslig verksamhet. Lagändringarna handlar om följande. Hemliga tvångsmedel får numera användas för att utreda vissa allvarliga brott där den skäligen misstänkte är under 15 år, och preventiva tvångsmedel får användas mot barn under 15 år för att förebygga, förhindra och upptäcka viss särskilt allvarlig brottslighet. Vidare kan barn hållas kvar i fler fall och under något längre tid än tidigare för förhör eller i syfte att överlämnas till exempelvis föräldrar eller socialtjänst. Flera av lagändringarna är tidsbegränsade till utgången av september 2028 eller september 2030. (Se SFS 2025:861–865 och 868–870.)

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *lagen om offentligt biträde* och *utlänningslagen*. Lagändringarna syftar till att säkerställa att offentliga biträden har den kompetens som krävs för uppdraget, inte minst i migrationsprocessen men även i andra mål och ärenden, samt att de tolkar och översättare som anlitas i migrationsprocessen tillhandahåller tolkning och översättning av hög kvalitet. Lagändringarna handlar bl.a. om följande. Behörighetskraven för offentliga biträden har skärpts, och det krävs särskilt tillstånd för att ett offentligt biträde ska få sätta någon annan i sitt ställe (substitution). Vidare har det införts kompetenskrav för tolkar och översättare i migrationsärenden. (Se SFS 2025:1291–1292.)

Medborgarskaps- och utlänningslagstiftning

Riksdagen har beslutat om ändringar i bl.a. *utlänningslagen*. Den nya regleringen syftar till att anpassa svensk rätt till EU:s reviderade regelverk för Centrala informationssystemet för viseringar (VIS) som innebär att systemet också ska innehålla uppgifter om nationella viseringar och uppehållstillstånd och att brottsbekämpande myndigheter ska få en förbättrad åtkomst till systemet. Genom lagändringarna förtydligas det i vilka situationer en utlänning är skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck för att en kontroll mot systemet ska kunna genomföras. Dessutom införs det en skyldighet att låta sig fotograferas och att lämna fingeravtryck i ärenden om nationell visering. Lagändringarna träder i kraft den dag som regeringen bestämmer. (Se SFS 2025:944.)

Hälsoskyddslagstiftning och lagstiftning om hälso- och sjukvård

Genom ändringar i *lagen om nationell läkemedelslista* har skyldigheten att lämna vissa uppgifter till den nationella läkemedelslistan senarelagts från den 1 december 2025 till den 1 september 2028. Senareläggningen gäller uppgifter om ordinationsorsak och uppgifter om senaste datum för när läkemedelsbehandlingen ska följas upp eller avslutas. (Se SFS 2025:920–921.)

Det har gjorts ändringar i bl.a. *hälso- och sjukvårdslagen* som förtydligar vilka skyldigheter kommuner och regioner har att erbjuda vård och hjälpa varandra under fredstida krissituationer, höjd beredskap och katastroftillstånd. Det förtydligas även vilka skyldigheter kommuner, regioner och vårdgivare har i situationer då ett katastroftillstånd inte upphör trots hjälp. Det införs också en skyldighet för kommuner och regioner att hålla sjukvårdsprodukter i lager. De nya bestämmelserna om lagerhållningsskyldighet träder i kraft den 1 januari 2027. (Se SFS 2025:1399.)

Genom ändringar i *tandvårdslagen* och *patientsäkerhetslagen* har det införts en tillståndsplikt för privata vårdgivare inom tandvårdssektorn. Tillstånd ska sökas hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Regionen ska anmäla till IVO om det finns anledning att anta att en privat vårdgivare bedriver tandvårdsverksamhet utan nödvändigt tillstånd eller att en tillståndshavares lämplighet kan ifrågasättas. (Se SFS 2025:1300 och 1302.)

Socialrätt

Riksdagen har beslutat om vissa tillägg och förtydliganden i *lagen om arbetslöshetsförsäkring* från 2024, vilka syftar till att säkerställa att lagen fungerar på avsett sätt. Genom lagändringarna har det bl.a. införts ett undantag från huvudregeln att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Undantaget gäller sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program som avser särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det har också tydliggjorts att en sökande som varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa i tolv månader eller mer inte är förhindrad att få en ersättningsnivå om 60 procent. (Se SFS 2025:891.)

Det har gjorts ändringar i bl.a. *socialförsäkringsbalken* och *socialtjänstlagen* som innebär utökade utredningsbefogenheter och uppgiftsskyldigheter för att stärka förutsättningarna för Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och kommunernas socialnämnder att fatta korrekta beslut och förhindra felaktiga utbetalningar. Uppgifter kan numera hämtas in om såväl den försäkrade som en annan fysisk person samt om juridiska personer. Vidare gäller en utökad uppgiftsskyldighet för bl.a. myndigheter, anordnare av personlig assistans, försäkringsinrättningar och kreditinstitut. (Se SFS 2025:937 och 942.)

Andra beslutade ändringar i *socialförsäkringsbalken* handlar i huvudsak om en kortare ansökningstid och en stärkt rätt till tillfällig föräldrapenning samt höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget. Vissa av lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2026 respektive träder i kraft den 1 juli 2028. (Se SFS 2025:1477–1478.)

Genom en ändring i *lagen om Allmänna arvsfonden* har begränsningen tagits bort i fråga om hur stor andel av de utdelningsbara medlen ur Allmänna arvsfonden som varje år får fördelas till verksamheter till förmån för äldre personer (SFS 2025:1279).

Det har gjorts ändringar i *lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade* och *socialtjänstlagen* som syftar till att förbättra förutsättningarna för en effektiv tillsyn inom verksamhet enligt de aktuella lagarna. Bland annat har IVO getts utökade möjligheter att ingripa mot verksamheter som inte uppfyller lagstiftningens krav, t.ex. genom att sanktionsavgift har införts i vissa fall och genom att olovliga verksamheter omedelbart kan förbjudas. (Se SFS 2025:1298–1299.)

Genom ändringar i bl.a. *lagen om statligt tandvårdsstöd* har det sedan tidigare gällande skyddet mot höga kostnader inom statligt tandvårdsstöd kompletteras med ett nytt stöd benämnt särskild tandvårdsersättning. Särskild tandvårdsersättning lämnas för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under de förutsättningar som regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, har fastställt. För att särskild tandvårdsersättning ska lämnas får vårdgivarens pris för tandvårdsåtgärden inte överstiga referenspriset. (Se SFS 2025:1437.)

I syfte att stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa har det gjorts ändringar i bl.a. *socialtjänstlagen*. Fler myndigheter, anställda hos dessa myndigheter och ordningsvakter har blivit skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Lagändringarna trädde i kraft den 15 januari 2026. (Se SFS 2025:1501.)

Lagstiftning om utbildning

Riksdagen har beslutat om ändringar i *skollagen* som innebär skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Syftet är att göra utbildningen mer effektiv och sammanhållen så att fler individer får med sig tillräckliga kunskaper i svenska för vidare studier eller för att etablera sig på arbetsmarknaden. Lagändringarna handlar bl.a. om att rätten att delta i sfi ska gälla i tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen, med vissa möjligheter till förlängning. Vidare ska kommunen upprätta en handlingsplan för sina insatser för att nå de personer i kommunen som har rätt till sfi. (Se SFS 2025:1311.)

Kultur

För att skapa goda förutsättningar för en långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet med ett stort utbud för olika intressen och smakriktningar har det gjorts ändringar i *radio- och tv-lagen*. Lagändringarna innebär att reglerna om tillstånd och villkor för att sända analog och digital kommersiell radio har blivit gemensamma. (Se SFS 2025:897.)

Riksdagen har antagit en ny *lag om public service* och samtidigt upphävt lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Den nya lagen innehåller bestämmelser om public service-uppdraget, finansieringen av uppdraget, granskningen av program samt vissa regler om att utse styrelseledamöter och verkställande direktör i public service-företag. Samtidiga ändringar i *radio- och tv-lagen* innebär bl.a. att ett sändningstillstånd för ett public service-företag inte längre kan förenas med andra villkor än sådana som är specifikt relaterade till sändningarna i marknätet. (Se SFS 2025:986 och 990.)

Riksdagen har också antagit en ny *lag med kompletterande bestämmelser till EU:s mediefrihetsförordning* som innehåller de bestämmelser som krävs för att EU:s mediefrihetsförordning ska kunna tillämpas och få ett effektivt genomslag i Sverige. Den nya lagen innehåller bestämmelser om bl.a. olika aktörers skyldigheter att lämna information till tillsynsmyndigheten (Mediemyndigheten), bedömningar av företagskoncentrationer på mediemarknaden och tillsyn. Vidare finns det bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter och om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut. (Se SFS 2025:1242.)

Vidare har riksdagen antagit en ny *lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om politisk reklam*. Den nya lagen innehåller kompletterande bestämmelser om de behöriga myndigheternas befogenheter och handläggning och om sanktionsavgifter vid överträdelser av EU:s förordning om politisk reklam. (Se SFS 2025:1408.)

Försvar

Riksdagen har antagit en ny *cybersäkerhetslag* som genomför ett EU-direktiv på området och som syftar till att uppnå en hög nivå av cybersäkerhet i samhället. Den nya lagen innebär att såväl offentliga som enskilda verksamhetsutövare inom vissa utpekade sektorer bl.a. ska vidta åtgärder för att skydda sina nätverks- och informationssystem samt rapportera betydande incidenter. I lagen finns också regler om tillsyn och ingripandemöjligheter vid överträdelser av lagens bestämmelser. Den nya lagen trädde i kraft den 15 januari 2026. (Se SFS 2025:1506.)

Det har gjorts ändringar i *lagen om operativt militärt stöd*, som bytt namn till *lagen om operativt militärt samarbete*. Genom lagändringarna har det införts en reglering av hur beslut ska fattas för att sätta in svenska väpnade styrkor i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar. Som huvudregel kräver ett deltagande ett beslut av riksdagen. Regeringen får dock, även utan ett föregående beslut av riksdagen, under en begränsad tid sätta in en svensk väpnad styrka med ett

begränsat antal om behovet av ett svenskt deltagande uppkommer med kort varsel eller om ett dröjsmål skulle kunna leda till avsevärda men för angelägna svenska intressen. (Se SFS 2025:998.)

Lisa Gunnfors och Miriam Kantor